सप्तमः पञ्चमोऽपि वा। धान्यभागः प्रदातव्यो देहिनः क्षत्रिणा ध्रुवम्। अक्षमर्थद्यूतभूमौ च विट्पतिः क्षेत्रभुग्भवेत्। एकैकांशापकर्म्म स्याद्यावद्दशमसप्तमौ। ग्रामेशस्य नृपस्यापि वर्षिभिः कृषिजीविभिः। स स भागः प्रदातव्यो यतस्तौ कृषिभागिनौ। व्यूढौ त्व श्वर्यमात्राया देयोंऽशः स्याच्चतुर्दशः। एकैकांशापकर्म्म स्यात् यावद्दशमसप्तमौ। ब्राह्मणस्तु कृषिं कुर्वन्नाहरेदिच्छया धराम्। न किञ्चित् कस्यचिद्दद्यात्स सर्वस्य प्रभुर्यतः। ब्रह्मा वै ब्राह्मणानां स्यात्प्रभुस्त्वसृजदादितः। तद्रक्षणाय बाहुभ्यामसृजत् क्षत्रियानपि। पशुपाल्याशनोत्पत्त्यै ऊरुभ्याञ्च तथा विशः। द्विजदासाय पद्भ्याय पद्भ्यां शूद्रमकल्पयत्। यत्किञ्चिज्जगतोऽस्वं भूमेर्हाश्च गजादिकम्। स्वभावेनेह विप्राणां ब्रह्मा स्वयमकल्पयत्। ब्राह्मणश्चैव राजा च द्वावप्येतौ धृतव्रतौ। न तयोरन्तरं किञ्चित्प्रजा धर्म्मेण रक्षयेत्। तस्माद्ब्राह्मणो दद्यात् कुर्वाणो धर्मतः कृषिम्। ग्रामेशस्य नृपस्यापि किञ्चिन्मात्रमसौ बलिम्। अथान्यत्सम्प्रवक्ष्यामि कृषिकृच्छ्रविकारणम्। संगुद्धः कर्षकोयेन स्वर्गलोकमवाप्नुयात्। सर्वसत्वोपकाराय सर्वत्र कृषिकृच्चरः। कुर्यात् कृषिं प्रयत्नेन सर्वसत्वोपजीव्यकृत्। सर्वस्य स्थितिकारणात्स देवपितृभिः पुनः। मनुष्याणान्तु पोषाय कृषिं कुर्यात् कृषीवलः। वयांसि चान्यसत्वानि क्षुत्तृष्णातो विमोचयन्। विमुक्तः सर्वपापेभ्यः स्वर्लोकस्तमवाप्नुयात्। चतुर्दिक्षु खले कुर्यात्प्राच्यामतिघनाहतिम्। सैकद्वारपिधानञ्च पिटध्याञ्चैव भ्रवंतः। खरोष्ट्राजोरगादींस्तु विशतस्तु निवारयेत्। शूकरान् श्वशृगालादिकाकोलूककपोतकान्। विसन्धिं प्रोक्षणं कुर्यात् दानीयाभ्युक्षणाम्बुभिः। रक्षा च भस्मना कुर्याज्जलधाराभिरक्षणम्। विसन्ध्यामर्चयेत्सीतां पराशरमृषिं स्मरन्। प्रेतभूतादिनामानि न वदेच्च तदग्रतः। सूतिकागृहवत्तत्र कर्त्तव्यं परिरक्षणम्। हरन्त्यरक्षितं यस्मात् रक्षांसि सर्वमेव हि। प्रशस्तोदिनपूर्वाह्णो नापराह्णे न सन्ध्ययोः। धान्योन्मानं सदा कुर्यात्सीतापूजनपूर्वकम्। यजेत खलभिक्षाभिः खलेरोहिण्यएव हि। भक्त्या सर्वं प्रदत्तं हि तत्प्रसन्नमभिहाक्षयम्। खलयज्ञाः पक्षिणां वै ब्रह्मणा निर्मिताः पुरा। भागधेयमथो कृत्वा तां गृहस्थो मात्रिकाम्। शतक्रत्वादयो देवाः पितरः सोमपादयः। सनकादिमनुष्याश्च येचान्ये दक्षिणाशनाः। तानुद्दिश्य च विप्रेभ्यो दद्याच्च प्रथमं हली। विवाहे खलयज्ञे च संक्रान्तौ ग्रहणेषु च। पुत्रे जाते व्यतीपाते दत्तं भवति चाक्षयम्। अन्येषामर्थिनां पश्चात्कारुकाणां पुनः पुनः। दीनानामथनाथानां कुष्ठिनां कुशरीरिणाम्। क्लीबान्धबधिरादीनां सर्वेषामपि दीयते। वर्णानां पतितानाञ्च द्युदग्भूतानि तर्पयेत्। चाण्डालानां श्वपाकानां प्रीत्यात्युच्चावचा ददत्। ये केचिदागतास्तत्र पूज्यास्ते विधिवद्द्विजाः। स्तोकशः सीरिभिः सर्वे वर्षिभिर्गृहमेधिभिः। दत्त्वा त्वन्नतया वाचा क्रमेणाथ विसर्जयेत्। तत्कृत्वा स्वगृहं गच्छेच्छ्राद्धमभ्युदयं चरेत्। शरद्धेमलवसन्नवान्नैः श्राद्धमाचरेत्। नाकृत्वा तत्तदर्शीयादन्नं तद्धमश्नुते। कृत्वा तूत्पाद्य धान्यानि खलयज्ञं समाप्य च। सर्वसत्वहितोद्युक्त इहासत्व सुखी भवेत्। कृषेरन्योत्र धर्मं न लभेत् कृषितोऽन्यतः। न सुखं कृषितोऽन्यत्र यदि धर्मेण कर्षति। अवस्त्रत्वं निरन्नत्वं कृषितो नैव जायते। अनातिथ्यञ्च दुःखित्वं दुर्मनो न कदाचन। निर्धनत्वमसम्पत्वं विद्यायुक्तस्य कर्हिचित्। अस्थानित्वमभाग्यत्वं न सुशीलस्य कर्हिचित्। वदन्ति कवयः केचित् कृषिप्रादीनां विशुद्धये। लाभस्यांशप्रदानञ्च सर्वेषां शुद्धिकृद्भवेत्। प्रतिग्रहचतुर्थांशं वणिग्लाभं तृतीयकम्। कृषितो विंशतिञ्चैव ददतो नास्ति पातकम्। राज्ञो दत्त्वा च षड्भागं देवतानां च विंशकम्। त्रयस्त्रिंशञ्च विप्राणां कृषिकर्मा न लिप्यते। कृषिप्रा उसुत्पाद्य यवादिकानि धान्यानि भूयांसि, मखं विधाय। शुक्लो गृहस्थोऽपि पराशरेण तस्यामयः कश्चिदवादि दोषः। देवा मनुष्याः पितरश्च सर्वे साध्याश्वयक्षाश्च सकिन्नराश्च। गावो द्विजेन्द्राः सह सर्वसत्वैः कृषां नृतृप्तानि मनाग् दुरेति। यश्चैतदालोच्य कृषिं विदध्यात् लिप्येत पापैर्न स भूमवैश्च। सीरेण तस्यापि विदारितापि स्याद्भूतवात्री वरदानदात्री। षट् कर्माणि कृषिं ये तु कुर्युर्ज्ञानविधिं द्विजाः। ते सुरादिवरप्राप्ताः स्वर्गलोकमवाप्नुयुः। षट्कर्मभिः कृषिः प्रोक्तो द्विजानां गृहमेधिनाम्"।

कृषिकार्मारम्भमुहूर्त्तादि सु० चि० पी०धा० दर्शितं यथा "मूलद्वीशमघाचरभ्रुवस्वृक्षद्युक्षिप्रैर्विनाकिं शनिं पापैर्हीन बलैर्विधौ जलगृहे शुक्रे विधौ मांसले। लग्ने देवगुरौहलप्रवहणं शस्तं न सिंहे घटे कर्काजैणघटे तनौ क्षय-